

omogućio šetnju odličnom seksološkom web-stranicom (www.sexology.cjb.net) koja sadrži pregršt informacija, cijelu malu knjižnicu relevantnih knjiga o seksualnosti i još mnogo toga. Naravno da je bilo nemoguće vidjeti sve to u četrdeset minuta koliko je bilo predviđeno za glavno izlaganje.

Igor Kon (Institut za Etnologiju i Antropologiju, Ruska Akademija Znanosti, Moskva) upoznao nas je s odnosom kulture seksualnosti i politike u suvremenoj Rusiji. Ovo izlaganje povlači za sobom i sljedeće (isto iz Rusije) o globalnom *traffickingu*: poštom-naručene-žene iz Rusije za muškarce iz SAD-a. Slovak Gabriel Bianchi (Dept. of Social and Biological Communication, Slovak Academy of Sciences, Bratislava) izložio je rezultate primjene Q-metodologije u istraživanjima seksualnog zdravlja. Raspravljalo se još o seksualnom nasilju i agresivnom ponašanju adolescenata u Rusiji.

Njujorška seksualna terapeutkinja Leonnore Tiefer (New York University School of Medicine) izrazila je, u svom izlaganju, vrlo negativan stav prema medikalizaciji ženske seksualnosti. Ona kritizira "tradicionalno" medicinsko stajalište o ženskim seksualnim problemima i nudi novi program. Slična je i tematika izlaganja Alaina Giamia (Inserm U292, Francuska) - transformacija seksologije i seksualne terapije u vrijeme farmakoloških postupaka liječenja.

Završno, vrlo poletno i u stilu američkih *talk-showa*, bilo je izlaganje popularnog kalifornijskog terapeuta Martya Kleina koji je doslovce i rukama i nogama predočio kulturalna sporna pitanja u seksualnoj terapiji i istraživanjima.

Glavno i jedino predavanje posljednjeg dana bilo je posvećeno institutu Kinsey koji je predstavljen kao sredstvo za istraživače pomoću kojeg će ući u 21. stoljeće. Održala ga je Nancy Lethem, The Kinsey Institute, Bloomington.

Završni i najvažniji dio konferencije bila su dva okrugla stola. Prvi je pokušao doseći neka rješenja za poboljšanje stanja seksualnosti u tranziciji, dok je drugi ponudio ideju među-kulturalne kooperacije. Kao što

se može zamijetiti, većina zemalja koje su prisustvovala konferenciji trenutno se nalaze u tranziciji i u svojim su radovima potvrdile da je poimanje seksualnosti pretežno jednako. Tradicionalna i konzervativna shvaćanja još su prisutna u poimanju i muške i ženske spolnosti, homoseksualizma i općenito seksualne kulture tako da su se svi složili oko toga da je važno nastaviti komunicirati i osigurati, u neku ruku, međusobnu pomoć.

Nažalost, konferencija nije imala tendenciju da se nastavi održavati svake godine, ali ako se zbilja uspije oformiti Europska mreža za proučavanje seksualnosti i pojača komunikacija, vjerujem da bi svima bilo drago da se ponovno sretnu u skorije vrijeme.

MALOLJETNIČKA DELINKVENCija - zašTITA I REHABILITACija

Inter University Center,
Dubrovnik, 2. - 6. listopada 2001.

Branka Kuridža i Ivana Jedud

Seminar Akademije za prava djeteta *Maloljetnička delinkvencija i rehabilitacija* u organizaciji Udruge za inicijative u socijalnoj politici, odnosno Centra za prava djeteta, održan je u Dubrovniku od 2. do 6. listopada. Centar za prava djeteta osnovan je 1999. godine u okviru nastojanja Udruge u promicanju i zaštite dječjih prava u Hrvatskoj u skladu s Konvencijom UN-a o pravima djeteta. Centar je orijentiran nadgledanju ispunjavanja dječjih prava, podizanju svijesti u javnosti o temama koje se tiču dječjih prava te uspostavi lokalne mreže NGO-a za praćenje ispunjavanja dječjih prava.

Konvencija o pravima djeteta, nastala kao izraz ideje da su djeca skupina koju treba zaštititi i uvažiti, sadrži deset temeljnih principa koji se odnose na dječje dobro i

zaštitu. Tih deset principa obuhvaća široki spektar područja zaštite djece i njihovih prava. Organizatori seminara o maloljetničkoj delinkvenciji vođeni su idejom da bi seminar mogao potencijalno inicirati nove pristupe i strategije u provedbi dječjih prava te senzibilizirati stručnjake za probleme prava djeteta u okviru nacionalnih zakona i odredbi kao i promidžbi UN-ove Konvencije o pravima djeteta.

Prošle godine, također u IUC-u u Dubrovniku, u organizaciji Udruge za inicijative u socijalnoj politici održan je kurs pod nazivom *Djeca ugrožena ratnim zbivanjima, poslijeratna prilagodba, vizija budućnosti*. Na ovogodišnjem su seminaru sudjelovali stručnjaci iz osam europskih zemalja te iz SAD-a.

Prvo izlaganje, pod naslovom "Osnovna načela Zakona o sudovima za mladež u postupku prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela u Republici Hrvatskoj", održala je Božica Cvjetko (Državno odvjetništvo Republike Hrvatske). Dana 1. siječnja 1998. stupio je na snagu Zakon o sudovima za mladež, kojim je Hrvatska dobila poseban normativni akt koji se odnosi na maloljetne i mlade punoljetne osobe. Autorica je posebnu pažnju obratila na dva važna segmenta postupanja u kaznenom postupku - primjenu načela oportuniteta (ako nije svrhovito, neće se progoniti počinitelj kaznenog djela) te pritvor. Državni odvjetnik za mladež i sudac za mladež mogu u svim stadijima postupka pozivom na načelo oportuniteta donijeti odluku o nepokretanju ili obustavi postupka. Pritom je posebno značajno da se primjenjuju neformalne sankcije. Što se tiče pritvora, isti se dodjeljuje samo kao krajnja mjera, odnosno tek onda kad se ne mogu upotrijebiti alternativne mjere. Ovakav zakon vrlo je human u odnosu na neke inozemne zakone, na što su upozorili i neki stručnjaci iz stranih zemalja, zato što stavlja naglasak na neformalne sankcije. No, primjena ovog načela u disproporciji je s logistikom potrebnom za ostvarivanje načela oportuniteta u stvarnosti, naročito onom lokalnih zajednica.

Drugo izlaganje, pod nazivom "Maloljetnička delinkvencija", održala je Lana Peto Kujundžić (Županijski sud u Zagrebu) u kojem je izložila faze proceduralnog postupka u slučaju maloljetnika. Nakon izlaganja, sudionici su u diskusiji naglasili problem nedostatka prevencije u školama, u kojima više ne postoji radno mjesto pedagoga, socijalnog pedagoga ili defektologa, te je prevencija ostavljena NGO - sektoru.

Eugeen Verhellen (Centar za prava djeteta, Sveučilište u Ghentu) je u svom izlaganju pružio pregled doživljavanja djeteta u različitim povijesnim trenucima i društvenim uređenjima. U izlaganju je posvetio posebnu pažnju sistemu prevencije maloljetničke delinkvencije.

Maja Uzelac (Centar za kulturu mira i nenasilja) predstavila je projekt Nenasilnog rješavanja sukoba u školi "Za Damire i Nemire" koji se provodi kao izvannastavni program u osnovnim školama. Program je usmjeren na osnovne elemente odgoja za ljudska prava i kulturu mira, kao što su: suradnja, tolerancija, razgradnja predrasuda, solidarnost, nenasilno rješavanje sukoba i problema, pravda, nenasilje.

Ognjen Čaldarović (Odsjek za sociologiju Filozofskog fakulteta) održao je predavanje o socijalnim strukturama i devijacijama. Devijacije, koje definira kao više ili manje prepoznatljivo ponašanje koje se otklanja od internaliziranih pravila, manje su strukturalno uvjetovane, za razliku od devijantnosti koja je više strukturirana i organiziranija i gdje postoji definirani tip ponašanja, izvan normi. Devijacije i devijantnost sagledao je sa strukturalnog, funkcionalnog i situacijskog stajališta, te pružio tipologiju mogućih odnosa socijalnih struktura i devijacija.

Ninoslava Pečnik (Studijski centar socijalnog rada) održala je predavanje pod nazivom "Psiho-socijalni aspekti zlostavljanja djece u prevenciji intergeneracijskog prijenosa" u kojem je prikazala rezultate svog istraživanja, te prikazala model intergeneracijskog prijenosa nasilja koji postavlja pitanje o tome hoće li žrtve nasilja u djetinjstvu i same primjenjivati model

nasilnog ponašanja u odrasloj dobi.

Irma Kovčo (Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Visoka policijska škola) održala je seminar pod naslovom: "Seksualna zloporaba djece: pornografija". Prof. Kovčo sistematizirano je izložila aspekte seksualnog zlostavljanja djece s posebnim naglaskom na dječju pornografiju: iznesene su funkcije i dobiti od dječje pornografije; problem produkcije i distribucije dječje pornografije putem interneta, pregled legislativne te pregled situacije u Hrvatskoj.

Vlasta Vizek - Vidović (Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta), u seminaru pod naslovom "Dječji razvoj i potrebe djece: poremećaji u ponašanju ili nezadovoljene potrebe?" opisala je glavne značajke dječjeg razvoja u četiri glavna područja funkcioniranja: tjelesnom, kognitivnom, emocionalnom i socijalnom. Također, u radu su prikazani i glavni razvojni modeli koji tumače mehanizme unutrašnjeg rasta i razvoja ličnosti te dinamiku temeljnih motiva. Nakon seminara, prof. Vizek - Vidović primijenila je sadržaj svog izlaganja u radionici sa sudionicima.

Vlasta Vizek - Vidović također je održala prezentaciju Ljetne škole studenata psihologije na temu prava djeteta u Hrvatskoj (održane u kolovozu 2000. godine). U istraživanju u okviru ljetne škole studenti psihologije obratili su pažnju na sljedeće dimenzije: percepcija djeteta - na koji način roditelji i djeca sama percipiraju pojam 'dijete'. Sljedeća dimenzija koja je obrađena jest pitanje o tome koliko djeca znaju o svojim pravima. Također, ispitivani su stavovi prema dječjim pravima, percepcija realizacije dječjih prava u Hrvatskoj te djetetova očekivanja o obavezama kod kuće.

Ana Ivanek (Ministarstvo prosvjete i sporta) govorila je o životu mladih u rizičnom društvu. Ivanek je naglasila važnost sinergijskog djelovanja i intervencija na relaciji osoba - obitelj - društvo, kroz model djelovanja koji koristi prave osobe i prava sredstva u kritično vrijeme. Govoreći o modelima intervencije i prevencije devijantnog ponašanja, nameće se zaključak da

je nužno razvijanje programa na svim razinama društva, osobito u lokalnoj zajednici.

Na tragu zaključaka A. Ivanek, u sljedećem izlaganju Antonija Žižak (Edukacijsko rehabilitacijski fakultet) te Marija Koren - Mrazović (Ministarstvo rada i socijalne skrbi) govorile su o maloljetničkoj delinkvenciji i primijenjenim programima podrške u hrvatskoj praksi. U Hrvatskoj postoji prilično dobro razvijene konceptualni okvir programa i ustanova, no u stvarnosti nema razvijene mreže ustanova i programa kako bi se interveniralo i reagiralo sveobuhvatno i pravodobno. Također se kao slabost hrvatske prakse navodi nepostojanje tzv. *outreach* programa (izvaninstitucionalni programi gdje se korisnicima direktno prilazi na mjestima gdje se okupljaju ili nalaze: na ulici, u kvartu itd. te se na taj način identificiraju rizične grupe i osobe, te do intervencije dolazi u njihovu vlastitom, uglavnom rizičnom okruženju), koje autorice vide kao šansu za razvoj novih programa ali i konceptualnih pomaka, prvo na razini teorije pa onda i u praksi.

Nakon ovog izlaganja predstavljen je američki mentorski program "Big brothers big sisters", koji od 1997. postoji i u Hrvatskoj pod nazivom "Velika sestra veliki brat". Program je preventivne naravi, obuhvaća djecu u socijalnom riziku, a cilj programa je izgrađivanje trajnijeg odnosa odraslog volontera s djetetom kroz prijateljstvo, povjerenje i skrb. Velika vrijednost ovog programa leži u tome što je on utemeljen na volontiranju, ali uz snažnu logističku podršku stručnjaka - socijalnih pedagoga. Od ove jeseni, u suradnji s Ministarstvom pravosuđa, počeo se provoditi i sestrinski program u cilju resocijalizacije štíćenika Odgojnih domova Turopolje i Požege.

Nakon predstavljanja konkretnih programa koji postoje u našoj praksi, razvila se diskusija koja je imala tri temeljne razine, odnosno smjera:

1. razina jest/bila bi - definiranje problema i stanja onakvog kakvo je u datom trenutku;

2. razina treba/trebalo bi - definiranje idealnog stanja;

3. razina može/moglo bi - što se zaista može napraviti s obzirom na datu situaciju i na ono što bi trebalo napraviti.

Sumirajući rezultate diskusije, može se zaključiti da je potrebno razviti široku mrežu programa od razine primarne prevencije i ulaganja u kvalitetu života na razini cijelog društva, preko ranointerventnih programa u institucijama odgoja i obrazovanja i institucijama slobodnog vremena, sve do tretmana i posttretmanske zaštite maloljetnih delinkvenata i osoba s poremećajima u ponašanju i teškoćama socijalne integracije.

Umreživanje programa neizostavno bi dovelo i do umreživanja ustanova, kako onih iz Vladina sektora tako i onih iz nevladina, što bi konačno dovelo do poštivanja i provođenja toliko proklamiranog načela jedinstvenosti odgojnih utjecaja. Važan su čimbenik u ovim procesima svakako i sama djeca i mladi, koji moraju postati aktivni subjekti svog odrastanja i kroz svoju participaciju učiti kako preuzeti odgovornost za vlastiti život i život društva u cjelini.

Prema našem mišljenju, seminar je bio vrlo uspješan i nadamo se da je, prema očekivanju organizatora, uspio senzibilizirati stručnjake za probleme prava djeteta te potaknuti neke nove inicijative i projekte u svrhu zaštite prava djeteta.

KONGRES "GLOBALIZACIJA I HRVATSKO DRUŠTVO"

Stara gradska vijećnica,
Zagreb, 16. i 17. studenog 2001.

Nena Radelja

Godišnji kongres Hrvatskog sociološkog društva (prethodno poznat kao "Dani Rudija Supeka") održan je 16. i 17. studenoga 2001. u Gradskoj skupštini Grada Zagreba na temu *Globalizacija i hrvatsko društvo*. Kongres je okupio veliki broj

stručnjaka iz Hrvatske te pojedince iz raznih zemalja: SAD-a, Velike Britanije, Japana, Švedske, BiH, Kosova. Izbor teme je od strane sudionika pozdravljen kao bitan s obzirom na aktualna društvena zbivanja, odnosno velike promjene koje sa sobom nosi proces globalizacije i utjecaje koje ima na funkcioniranje društava.

Pozdravnu riječ održali su predsjednica HSD-a Davorka Matić te predsjednik Gradske skupštine Velimir Srića, koji je u uvodnom predavanju, s dozom humora, pokazao kako određeni procesi koje nosi globalizacija djeluju u informatičko-poslovnoj sferi.

Podteme kroz koje su izloženi radovi na kongresu bile su sljedeće: *Globalizacija*, kako se razumijeva *Hrvatska u globalnom okruženju*; *Socijalni aspekti globalizacije*; *Ljudi u kretanju: migracije, socijalna isključenost, diskriminacije*; kakav je odnos *Globalizacije i medija*; *Globalizacija i hrvatski identitet* te *Globalizacija, demokracija, civilno društvo, nacionalni suverenitet*.

Pojam globalizacije razumijevan je na razne načine. Š. Pilić smatra da se ona odvija prema neoliberalističkom obrascu te da se u međunarodnim odnosima radi o nastojanjima mreže nadnacionalnih kompanija, nekih najrazvijenijih država i međunarodnih gospodarskih organizacija da putem novih pravila zavladaju ukupnim životom, preko svih državnih, socijalnih i kulturnih granica. D. Sergejev smatra da je globalizacija kako suvremena pojava tako i pojava koja se događala u prošlosti - potrebno ju je shvatiti u cjelini, a sam proces praćen je stalnim samoispitivanjem. N. Skledar globalizaciju vidi kao civilizacijski fenomen i proces, u kojem se središta i akteri mijenjaju; u suvremenosti, tvrdi dalje, prevladavaju gospodarski, tehnološki, informatički, komunikacijski, a manje autentični kulturni identiteti. A. Šundalić također smatra da je globalizacija proces koji traje stoljećima, ali globalizacija krajem dvadesetog stoljeća jest tehničko-tehnološki fenomen koji je određen tehnološkim mogućnostima i njima proizvedenim potrebama umrežavanja svijeta politički, gospodarski, vojno i kulturno.